แนวทางการกำจัดหน้ากากอนามัยใช้แล้วเนื่องจากสถานการณ์ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (COVID-19)

วรินธร บุญยะโรจน์
ศิริชัย สาระมนัส

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

05/04/2563

หลายคนคงมีคำถามว่าจะกำจัดขยะที่ติดเชื้อเกิดขึ้นภายใต้สภาวะวิกฤตินี้ได้อย่างไร ก่อนอื่นเรามาทำความรู้จักกับคำว่า ขยะติดเชื้อ กันก่อน อะไรเรียกว่าเป็นขยะติดเชื้อหรือมีอีกชื่อหนึ่งก็คือ มูลฝอยติดเชื้อ

มูลฝอยติดเชื้อ หมายถึง มูลฝอยที่สงสัยว่าปนเปื้อนสิ่งที่ก่อให้เกิดโรคที่มีความเข้มข้นหรือปริมาณเพียงพอที่เป็นสาเหตุให้เกิดโรคได้ เช่น มูลฝอยที่ปนเปื้อนเลือดหรือสารคัดหลั่งจากร่างกาย, มูลฝอยจากห้องปฏิบัติการเพาะเชื้อที่เกี่ยวกับจุลินทรีย์ก่อโรค, สิ่งของจากผู้ป่วยติดเชื้อจากห้องแยกโรค, มูลฝอยประเภทมีคม และมูลฝอยพยาธิสภาพ เมื่อสามารถวิเคราะห์ประเภทมูลฝอยได้แล้วจะช่วยทำให้การบริหารจัดการคัดแยกมูลฝอยประเภทต่างๆ ได้ง่ายขึ้น (เอกสารวิชาการด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ กรมอนามัย, 2561)

ปัจจุบันในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จะเห็นได้ว่าอุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อ COVID-19 เช่น กระดาษทิชชู่ หน้ากากอนามัย หน้ากากแบบผ้า ถุงมือ และอื่นๆ ที่ปนเปื้อนสารคัดหลั่ง น้ำมูก น้ำลาย เป็นต้น นั้นเป็นมูลฝอยติดเชื้อทั้งสิ้น เมื่อมีปริมาณการใช้งานเป็นจำนวนมาก ก็มีความจำเป็นที่ต้องต้องศึกษาวิธีการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อเหล่านี้อย่างถูกต้อง พร้อมกับทางกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีคำแนะนำวิธีการกำจัดหน้ากากอนามัยใช้แล้วในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ไว้ดังนี้ (เอกสารคำแนะนำวิธีกำจัดหน้ากากอนามัยใช้แล้ว ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรมอนามัย, 2563)

1. กรณีหน้ากากอนามัยที่ใช้สำหรับคนทั่วไป ไม่ป่วย แข็งแรงดีเมื่อใช้งานแล้วถือเป็นขยะทั่วไป ให้กำจัดโดยจับสายรัดและถอดหน้ากากอนามัยจากด้านหลัง (ไม่ควรสัมผัสตัวหน้ากาก) ทิ้งในถังขยะ ที่มีฝาปิดที่ใกล้ที่สุดทันทีจากนั้นล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่ หรือแอลกอฮอล์เจล

2. กรณีหน้ากากอนามัยที่ใช้สำหรับผู้ป่วยที่มีอาการไข้หวัดธรรมดา หรือผู้ที่ต้องดูแลผู้ป่วยนั้น เมื่อใช้งานแล้วถือเป็นขยะทั่วไป ให้กำจัดโดยจับสายรัดและถอดหน้ากากอนามัยจากด้านหลัง (ไม่ควร สัมผัสตัวหน้ากาก) ทิ้งในถังขยะที่มีฝาปิดที่ใกล้ที่สุดทันที จากนั้นล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่ หรือ แอลกอฮอล์เจล

3. กรณีหน้ากากอนามัยที่ใช้ในสถานบริการสาธารณสุข ห้องปฏิบัติการเชื้ออันตราย ที่เกิดขึ้นหรือใช้ในกระบวนการตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์และการรักษาพยาบาล เมื่อใช้งานแล้วถือเป็นขยะติดเชื้อ ต้องเก็บขน กำจัดให้เป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2545

ส่วนการเก็บมูลฝอยติดเชื้อนั้นจะต้องเก็บ ณ แหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อ ทิ้งลงในภาชนะสำหรับบรรจุมูลฝอยติดเชื้อ ดังนี้

มูลฝอยติดเชื้ออื่น ซึ่งมิใช่ประเภทวัสดุของมีคม ต้องทิ้งลงถุงสีแดงทึบแสงทนทานต่อสารเคมีและการรับน้ำหนัก ไม่ฉีกขาดง่ายกันน้ำได้ไม่รั่วซึม และบรรจุมูลฝอยได้ไม่เกิน 2 ใน 3 ส่วนของความจุของภาชนะ โดยมีข้อความสีดำว่า “มูลฝอยติดเชื้อ” ใต้รูปหัวกระโหลกไขว้คู่กับตราหรือสัญลักษณ์ที่ใช้ระหว่างประเทศ ตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด และต้องมีข้อความว่า “ห้ามนำกลับมาใช้อีก” และ “ห้ามเปิด” โดยเด็ดขาดแล้วมัดปากถุงให้แน่นก่อนทิ้ง (คู่มือการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานมูลฝอยติดเชื้อ กรมอนามัย, มปป)

ภาพที่ 1 ถุงมูลฝอยติดเชื้อ
ที่มาของภาพ (คู่มือการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานมูลฝอยติดเชื้อ กรมอนามัย, มปป)

ทำไมเราจึงต้องแยกทิ้งหน้ากากอนามัยใช้แล้วในถังสีส้ม แล้วถังสีส้มคืออะไร ตามเอกสารคู่มือแนวปฏิบัติการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานรัฐ กล่าวถึงขยะอันตรายว่า *เป็นขยะที่มีความเป็นอันตรายหรือมีส่วนประกอบเป็นสารที่มีอันตราย* เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉายหรือแบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ กระป๋องสเปรย์บรรจุสารเคมี ตลับหมึก หลอดไฟ น้ำยาล้างห้องน้ำ เป็นต้น ขยะประเภทนี้ต้องมีการแยกทิ้งจากขยะประเภทอื่นๆ อย่างชัดเจน เนื่องจากต้องนำไปกำจัดหรือบำบัดด้วยวิธีเฉพาะเพื่อป้องกันความเป็นพิษปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม โดยขยะอันตรายจะทิ้งในถังขยะสีส้ม (คู่มือแนวปฏิบัติการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานรัฐ กรมควบคุมมลพิษ, 2561)

ภาพที่ 2 ตัวอย่างถังขยะอันตราย
ที่มาของภาพ (คู่มือแนวปฏิบัติการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานรัฐ กรมควบคุมมลพิษ, 2561)

ทั้งหมดนี้จึงเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ทางกรุงเทพฯ ขอให้ประชาชาชนช่วยแยกทิ้งหน้ากากอนามัยใช้แล้วใส่จุดตั้งถังสีส้ม (กทม. ขอช่วยแยกทิ้งหน้ากากอนามัยใช้แล้ว ใส่จุดตั้งถังสีส้ม-มัดปากถุงให้เรียบร้อย, 2563) เพื่อที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องสัมผัสและมีส่วนในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อเหล่านี้ทำงานได้อย่างปลอดภัย

แล้วเราจะผ่านสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ไปด้วยกันโดยมีผู้ติดเชื้อน้อยที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กรมอนามัย. (2561). เอกสารวิชาการด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ. สืบค้นจาก http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER17/DRAWER002/GENERAL/DATA0001/00001430.PDF

กรมอนามัย. (2563). เอกสารคำแนะนำวิธีกำจัดหน้ากากอนามัยใช้แล้ว ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). สืบค้นจาก https://www.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=16721

กรมอนามัย. (มปป). คู่มือการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานมูลฝอยติดเชื้อ. สืบค้นจากhttp://www.anamai.moph.go.th/download/ download/102557/Strategic_Plan/6/5_13.pdf

กรมควบคุมมลพิษ. (2561). คู่มือแนวปฏิบัติการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานรัฐ. สืบค้นจากhttp://infofile.pcd.go.th/waste/Reduction_%20And_sorting%20_waste.pdf?CFID=196068& CFTOKEN=67761425

กทม. ขอช่วยแยกทิ้งหน้ากากอนามัยใช้แล้ว ใส่จุดตั้งถังสีส้ม-มัดปากถุงให้เรียบร้อย. (3 เมษายน 2563). แนวหน้า, สืบค้นจาก https://www.naewna.com/local/483672